

بیمه هزینه دادرسی؛ فرصت یا چالش

■ تحقیق و ترجمه: فهیمه فرهوشی

۲. پس از اقامه دعوی: چنانچه بیمه گذار اقامه دعوی کرده و یا طرف دعوی قرار گرفته باشد و بخواهد در برابر ورود خسارات احتمالی ناشی از دادرسی خود را بیمه نماید. بیمه هزینه‌های دادرسی تضمین می‌کند که منافع قانونی بیمه گذار حفظ گردیده و کلیه هزینه‌های دادرسی توسط بیمه گر پرداخت خواهد شد.

■ نحوه‌ی ارائه خدمات

شرکت‌های بیمه یک خط تلفن به نام «خط راهنما» در اختیار بیمه گذاران قرار می‌دهند که از آن طریق مشاوره حقوقی و اطلاعات قضایی در مورد بسیاری از موضوعات حقوقی و قضایی به طور خلاصه در اختیار ایشان قرار می‌گیرد و در صورت لزوم نیز به سرویس‌های دیگر ارجاع داده می‌شوند.

پس از آن، در صورت نیاز متقاضی به خدمات و راهنمایی بیشتر (به عنوان مثال برای نوشتن لایحه) یا نمایندگی قانونی، برای ارزیابی موضوع توسط وکلای شرکت بیمه، تماس گیرنده در نوبت انتظار قرار می‌گیرد.

برخی شرکت‌های بیمه دارای یک تیم مشاور مستقر در محل شرکت هستند و برخی دیگر با توجه به نوع خدمات حقوقی که ارائه می‌دهند،

حقوقی، اقامه‌ی دعوی و یا دفاع از دعوی در مقام خواننده خریداری می‌شود.

بیمه هزینه دادرسی که با نام‌های بیمه حمایت حقوقی، و یا بیمه حقوقی نیز شناخته می‌شود، یکی از شاخه‌های بیمه است که از طریق ارائه‌ی راهکارهای قانونی و پوشش هزینه‌های دادرسی، بدون در نظر گرفتن این که دعوی له یا علیه شخص بیمه گذار طرح گردیده است، با تأمین خسارات دادرسی، دسترسی به عدالت را تسهیل می‌نماید. هم چنین، با توجه به نوع قوانین داخلی، شرکت‌های بیمه‌ی ارائه کننده‌ی بیمه حمایت حقوقی در هر کشور می‌توانند در خارج یا داخل دادگاه به بیمه گذاران خود خدماتی را ارائه دهند.

هزینه‌های تحت پوشش بیمه عمدتاً شامل حق الوکاله‌ی وکیل، حق الوکاله‌ی وکیل طرف مقابل در صورت شکست در یک پرونده‌ی قضایی، و نیز هزینه‌های ابطال تمبرهای دادگاه و هزینه‌های لازم جهت انجام کارشناسی یا شهادت شهود است.

بیمه هزینه‌های دادرسی معمولاً به دو شکل ارائه می‌شود:

۱. پیش از اقامه دعوی: در صورت وجود احتمال اقامه دعوی یا دفاع از دعوی در مقام خواننده در آینده؛

■ برای شروع هر دعوی حقوقی یا کیفری شخص اقامه کننده‌ی دعوی اعم از حقیقی و حقوقی و یا وکیل یا نماینده وی مکلف است که مبالغی را تحت عنوان هزینه‌های دادرسی به دفاتر ثبت دادخواست‌ها یا شکایات پرداخت نماید و در پایان دعوی، در صورت درخواست طرفی که حکم به نفع او صادر گردیده، طرف مقابل می‌بایست هزینه‌های دادرسی را پرداخت نماید.

خواهان‌های پرونده‌ها و وکلای آن‌ها به این حق آگاه هستند که در صورت شکست در پرونده، موکلین ایشان باید هزینه‌های دادرسی را پرداخت نمایند و در این صورت، خواندگان پرونده اغلب از پرداخت هزینه‌های دادرسی مصون هستند. در برخی کشورها، با توجه به بالا بودن هزینه‌های دادرسی بعضی از دعاوی، تأمین و پرداخت این هزینه‌ها به دغدغه‌ای برای عامه‌ی مردم تبدیل گردیده است. اما ممکن است راهی برای مقابله با ضررهای مالی خواهان در اقامه‌ی دعوی نیز وجود داشته باشد.

به منظور جبران تمام یا قسمتی از این هزینه‌های دادرسی، نوعی از خدمات بیمه‌ای به نام بیمه هزینه دادرسی طراحی گردیده که به منظور تأمین هزینه‌های مربوط به مشاوره

- اختلافات ملکی
- حمایت از مشتری
- جرائم اطفال

■ طلاق و موضوعات مربوط به حقوق خانواده (نکته‌ی جالب توجه این است که بسیاری از این شرکت‌ها دعوی مربوط به قانون خانواده را نمی‌پذیرند. از دلایل این امر می‌توان به حجم بالای دعاوی در این حوزه اشاره کرد)

- برخی جرائم
- و سایر موارد مشابه.

یعنی نزدیک به ۳۰ درصد از جمعیت این کشور تحت پوشش چنین بیمه‌هایی قرار دارند. شرکت‌ها یا ارائه دهندگان خدمات بیمه حمایت حقوقی تحت نظارت یک نهاد غیرانتفاعی به نام انجمن بین المللی بیمه کنندگان حمایت حقوقی اداره می‌شوند. این انجمن در سال ۱۹۶۹ توسط ۳۲ شرکت بیمه ارائه دهنده‌ی خدمات بیمه‌ی هزینه دادرسی به نمایندگی از ۸ کشور عضو اتحادیه‌ی اروپا و به عنوان یک مدل تجاری الزام آور و به منظور معرفی تخصصی بیمه‌ی هزینه‌ی دادرسی تأسیس شد. در حال حاضر، این انجمن نماینده و مدافع حقوق و منافع بیش از ۵۰ شرکت از بیشتر کشورهای اروپایی، کانادا، ژاپن و آفریقای جنوبی است. انجمن مزبور به دسترسی آسان تر، باکیفیت تر و مقرون به صرفه تر به عدالت و قانون کمک نموده و به منظور ایجاد پیشرفت و توسعه در بیمه حمایت قانونی، با سیاست گذاران، قانون گذاران و سایر افسراد ذینفع در این امر همکاری می‌نماید. بدین منظور، انجمن بین المللی بیمه کنندگان حمایت قانونی اقدام به برگزاری کنگره‌های سالانه، کارگاه‌های آموزشی و نشست‌هایی جهت بحث و تبادل نظر در رابطه با موضوعات مرتبط با صنعت مذکور می‌کند و اعضای اروپایی آن حدود ۴۰ درصد از بازار اروپا را تشکیل می‌دهند.

■ منابع:

1. Araujo, M. (2017, Sept). Legal Insurance Plans: Get insurance for legal services for less. Retrieved from www.thebalance.com: <https://www.thebalance.com/legal-insurance-guide3990192->
2. Kroll, K. M. (2017, June). Litigation cost insurance covers losing plaintiffs' expenses. Retrieved from abajournal.com: http://www.abajournal.com/magazine/article/litigation_cost_insurance
3. After the event (ATE) litigation costs insurance. (2013, May). Retrieved from outlaw.com: <https://www.outlaw.com/topics/dispute-resolution-and-litigation/litigation-funding/litigation-costs-insurance/>
4. Isola, C. (2004). Legal expenses insurance: origins and development. International Association of Legal Expenses Insurance. Geneva.

■ بیمه هزینه دادرسی در کشورهای مختلف

بیمه‌ی هزینه‌های دادرسی در اروپا موضوع جدیدی نیست. این بیمه در فرانسه از سال ۱۹۰۵ و در آلمان از ۱۹۲۸ اجرایی گردیده است. در سال ۲۰۰۳ بیمه هزینه‌های دادرسی ۲۵ درصد از کل حق الوکاله‌های وکلا را پوشش داد و امروزه حدود نیمی از جمعیت آلمان تحت پوشش بیمه هزینه‌های دادرسی قرار دارند. در انگلستان، درصد جمعیت تحت پوشش این بیمه بالاتر است زیرا این نوع از بیمه زیرمجموعه‌ی بیمه‌ی اجباری خانوارها محسوب می‌شود. در کشور فنلاند، بیمه‌ی هزینه‌های دادرسی (شامل حمایت مالی از

بیمه هزینه‌های دادرسی معمولاً به دو شکل ارائه می‌شود:

۱. پیش از اقامه دعوی: در صورت وجود احتمال اقامه دعوی یا دفاع از دعوی در مقام خواننده در آینده؛
۲. پس از اقامه دعوی: چنانچه بیمه گذار اقامه دعوی کرده و یا طرف دعوی قرار گرفته باشد و بخواهد در برابر ورود خسارات احتمالی ناشی از دادرسی خود را بیمه نماید.

کسانی که تحت پوشش چنین بیمه‌ای قرار دارند اما در زمان نیاز به خدمات قضایی از پرداخت هزینه‌های آن ناتوان هستند و معاضدت قضایی به طور هماهنگ با هم عمل می‌کنند. در سوئد نیز بیش از ۹۰ درصد از خانواده‌ها تحت پوشش این نوع بیمه قرار دارند زیرا بیمه‌ی هزینه‌ی دادرسی بدون نیاز به هر گونه پرداخت اضافی، زیرمجموعه‌ای از بیمه‌ی اجباری خانوارها به حساب می‌آید.

در آمریکا نیز سال هاست که طرح‌های «خدمات قضایی از پیش پرداخته شده» به اجرا گذاشته می‌شود و در حال حاضر حدود ۹۸ میلیون نفر

با دفاتر حقوقی متعددی طرف قرارداد می‌باشند. بعضی از این شرکت‌ها نیز به بیمه گذاران این فرصت را می‌دهند که با وکیل مورد اعتماد خود مشورت نموده و سپس وجوه تکمیلی مربوط به حق بیمه را پرداخت نمایند. بعضی از شرکت‌های بیمه برای خدماتی که تحت پوشش آن‌ها نمی‌باشد، بیمه گذاران را به برخی دفاتر خدمات حقوقی که آن خدمات را با هزینه‌ی مناسب و مورد توافق با شرکت بیمه ارائه می‌کنند، ارجاع می‌دهند. شرکت‌های بیمه با توجه به میزان پرونده‌هایی که به دفاتر خدمات حقوقی ارجاع می‌دهند، می‌توانند استانداردهای مشخصی را برای کار حقوقی و با مبالغ معین از این دفاتر مطالبه نمایند.

■ خدمات بیمه هزینه‌های دادرسی

به افرادی که تحت پوشش بیمه هزینه‌های دادرسی قرار می‌گیرند خدمات متنوع و متعددی در زمینه‌های مختلف حقوقی ارائه می‌شود که در ادامه به برخی از آنها اشاره می‌شود:

- خرید و فروش مسکن
- اختلافات مالی؛ پیشگیری از ورشکستگی
- پرسش‌های مالیاتی
- فرزندخواندگی
- مشاوره جهت تفهیم قراردادهای اسناد حقوقی
- تنظیم اسناد حقوقی یا لوائح دادگاه
- اختلافات میان موجر و مستأجر
- تنظیم وصیت نامه